

V letu 2020 bo Pomurje re(j)dno dobra slovenska pokrajina, ki svojim prebivalcem in obiskovalcem s trajnostnim razvojem zagotavlja sonaravno bivanje z okoljem, visoko kakovost življenja in celosten razvoj lastnih potencialov.

Letno poročilo o izvajanju Regionalnega razvojnega programa Pomurje 2014-2020

LETO 2021

Razvojni center Murska Sobota, nosilna RRA

Dokument: Letno poročilo o izvajanju Regionalnega razvojnega programa Pomurje 2014-2020, leto 2019
Št. dokumenta: RRA/2022/2
Institucija: Razvojni center Murska Sobota.
Kardoševa 2, 9000 Murska Sobota, Slovenija
Odgovorna oseba: Bojan Kar
Pripravila: Sabina Potočnik Magdič
Datum: Marec 2022

KAZALO VSEBINE

Razvojni program Pomurje 2014-2020	3
Izvajanje RRP	17
Napredek pri doseganju ciljev	20
Doseženi učinki	27
Težave pri izvajanju RRP	34

Razvojni program Pomurje 2014-2020

Regionalni razvojni program Pomurje za obdobje 2014-2020 (v nadaljevanju RRP), ki je temeljni strateški in programski dokument na regionalni ravni, sledi usmeritvam nacionalnih (Strategija razvoja Slovenije, Partnerski sporazum in Operativni program) in evropskih (Strategija Evropa 2020) strateških dokumentov, za doseglo pametne, vključujoče in trajnostne rasti, in določa smernice prihodnjega razvoja Pomurja.

.....

Priprava RRP se je pričela v mesecu septembru 2012, ko so člani RSR na svoji konstitutivni seji, dne 21. septembra, sprejeli **sklep o pripravi in načrtu priprave programa** ter potrdili člane priprave RRP in njegova delovna telesa. Aktivnosti priprave RRP so se intenzivirale v letu 2013 in 2014 ter se nadaljevale in zaključile v letu 2015.

MGRT je 20. aprila 2015 izdalo **pozitivno mnenje na RRP 2014-2020** (št. dokumenta 303-19/2012-SVLR/18). Po pridobitvi mnenja in njegovi uskladitvi je **Razvojni svet Pomurske regije RRP 2014-2020 potrdil** na svoji **9. seji, dne 20. maja 2015**.

Naknadno je bil RRP 2014-2020 potrjen še na **Svetu Pomurske regije**, in sicer: **6. julija 2015 na 55. seji**.

REGIONALNI RAZVOJNI PROGRAM POMURJE 2014-2020 (POVZETEK)

Skladno z zastavljeno *vizijo*, bo v letu 2020 Pomurje

»pokrajina, ki svojim prebivalcem in obiskovalcem s trajnostnim razvojem zagotavlja sonaravno bivanje z okoljem, visoko kakovost življenja in celosten razvoj lastnih potencialov«.

Regija bo razvojno vizijo uresničevala:

- s podporo tehnološkemu razvoju, inovacijam, pospešenem prestrukturiranju gospodarstva in krepitevijo podjetništva,
- s spodbujanem vertikalnega in horizontalnega povezovanja in sodelovanja ter krepitevijo soodgovornosti za razvoj,
- z dvigom kakovosti turistične ponudbe, povečanjem njene prepoznavnosti in skupno promocijo turistične ponudbe,
- s spodbujanjem ustvarjalnosti in inovativnosti posameznikov,
- z zagotavljanjem zdravega življenjskega okolja in življenjskega sloga,
- z razvojem vrednot, identitete in kulturnih potencialov regije,

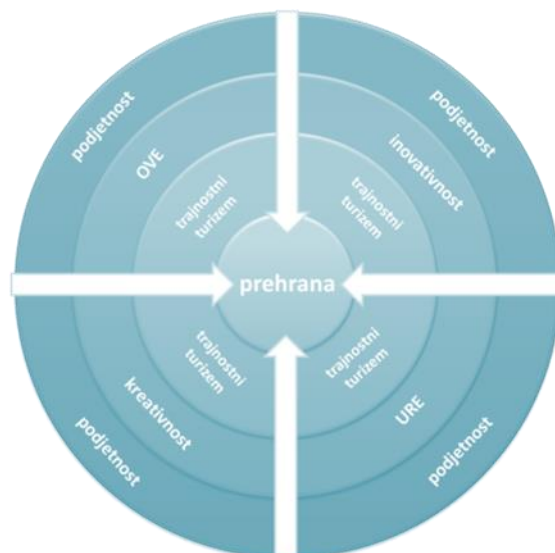
- z zagotovitvijo energetske samozadostnosti regije ter izboljšanjem stanja njene infrastrukturne opremljenosti,
- z zagotavljanjem lokalne (samo)oskrbe in dvigom ugleda kmetijstva.

Razvojno vizijo bo Pomurje uresničevalo z implementacijo ključnih regijskih in sektorskih projektov, spremljalo pa s kvantificiranimi cilji.

Razvojna specializacija predstavlja način osredotočenja in aktiviranja regijskega potenciala, ki omogoča razvojno prestrukturiranje regije v smeri njenih **dolgoročnih primerjalnih prednosti**.

Pomurje vidi razvojno specializacijo v **trajnostnih, integriranih in inovativnih rešitvah na področju prehrane in turizma**.

Programi in ukrepi bodo zato usmerjeni v podporo razvoju produktov in storitev, vezanih na proizvodnjo, predelavo in uporabo hrane ter na razvoj trajnostnih turističnih produktov in storitev. V okviru teh dveh močno integrativnih področij, se bo spodbujal tudi razvoj tehnoloških in netehnoloških inovacij, ki bodo osnovane na edinstvenih razlikovalnih prednostih in trajnostnem pozicioniranju regije.

Slika 1: Razvojna specializacija regije

Pomurje bo v programskem obdobju 2014-2020 zasledovalo naslednje **štiri strateške cilje**:

- **STRATEŠKI CILJ 1: razvoj konkurenčnega in zelenega gospodarstva**, temelječega na znanju, inovativnosti, podjetnosti, povezovanju in družbeni odgovornosti
- **STRATEŠKI CILJ 2: povečanje preskrbe z zdravo, ekološko pridelano hrano** iz lastnih virov
- **STRATEŠKI CILJI 3: zagotovitev spodbudnega družbenega okolja**, kjer vsi posamezniki stremijo k zdravju in v celoti razvijajo svoje potenciale.
- **STRATEŠKI CILJI 4: zagotovitev energetske samozadostnosti regije, izboljšanje stanja njene infrastrukturne opremljenosti** ob varovanju njenih naravnih virov.

S ciljem zasledovanja uravnoteženega regionalnega razvoja bodo horizontalno, v vseh razvojnih prioritetah, in vertikalno, skozi določena investicijska področja, podprti naslednji **horizontalni cilji in načela**:

- Trajnostni in skladen razvoj,
- Razvojno partnerstvo
- Enake možnosti in nediskriminacija
- Sodelovanje in povezovanje.

Pomurje bo svojo razvojno vizijo in zastavljene strateške cilje uresničevalo v okviru **štirih (4) razvojnih prioritet, devet (9) investicijskih področij in triindvajset (23) ukrepov.**

Slika 2: Prikaz prioritet, investicijskih področij in ukrepov RRP 2014-2020

RRP 2014-2020 v letu 2020

Uresničevanje RRP regije se je v letu 2020 nadaljevalo skozi aktivnosti dogovora za razvoj regije ter skozi izvajanje projektov, na podlagi javnih razpisov za pridobitev sredstev iz evropske kohezijske politike in neposredne potrditve operacij, podrobneje opisano v nadaljevanju.

DOGOVOR ZA RAZVOJ REGIJE

Dogovor za razvoj regije je **ključni izvedbeni instrument** regionalne politike v programskem obdobju 2014-2020, ki ga za obdobje štirih let skleneta minister, pristojen za regionalni razvoj in predsednik razvojnega sveta regije. Dogovor vključuje: (1) **regijske projekte** in (2) **sektorske projekte**, ki so ključni za razvojni preboj in razvojno specializacijo regije.

Regijski projekt je razvojni projekt, ki temelji na regionalnem razvojnem programu, uresničuje razvojne prioritete regije in izkorišča njene razvojne potencialne. Od lokalnega projekta se regijski razlikuje po celovitem reševanju določene problematike v okviru razvojne regije, oziroma širšem razvojnem vplivu na razvojno regijo in izven nje. Po pristojnosti običajno tudi sodi v več sektorjev oz. resorjev, kar je največkrat tudi razlog, da do njegove izvedbe težko pride.

Sektorski projekt pa je razvojni projekt, ki uresničuje program pristojnega ministrstva za doseganje ciljev na področju dela ministrstva in ima tudi pomemben vpliv na uresničevanje razvojnih prioritet v regiji.

Dogovor vključuje nekaj, za regijo ključnih regijskih in sektorskih projektov. Do izbora enih in drugih bo prišlo z dogovorom med državo in regijo prek **teritorialnega razvojnega dialoga**.

.....

Prvi osnutek Dogovora za razvoj Pomurske regije 2016-2019 je bil potrjen na 16. redni seji RSR dne 9.12.2015 in na 59. redni seji SR dne 8.12.2015.

V Prvi osnutek dogovora za razvoj Pomurske regije 2016-2019 so bili uvrščeni **3 regijski in 2 sektorska projekta**: 1) Biosferno območje reke Mure (nosilec projekta Občina Velika Polana; 59,5 mio evrov), 2) Nadgradnja vodovoda sistema B (nosilec projekta Občina Rogašovci; 40,5 mio evrov), 3) Pomurje – družbeno odgovorna regija (nosilca projekta CZR Murska Sobota PORA Gornja Radgona; 12,4 mio evrov), 4) Izgradnja regijske komunalne infrastrukture (nosilec Mestna občina Murska Sobota; 65,7 mio evrov) in 5) Regijski reševalni center (nosilec projekta Mestna občina Murska Sobota; 10,0 mio evrov).

Aktivnosti povezane z Osnutkom Prvega Dogovora za razvoj Pomurske regije 2016-2019 so se v letu 2017 zaključile.

Dne 11.9.2017 je bila izvedena 24. redna seja RSR, kjer so se člani seznanili z aktualnimi informacijami glede Prvega dogovora za razvoj regij, s stanjem projekta Biosferno območje reke Mure ter s kriteriji in pogoji umestitve regijskih vsebin v okviru predlaganega projekta MOP-a Ohranjanje varstva okolja v porečju reke Mure ter sprejeli sklep, da projekt MOP-a Ohranjanje varstva okolja v okviru porečja reke Mure, ni več sestavni del Prvega dogovora za razvoj regije, temveč postane sektorski projekt, katerega koordinacijo naj prevzame MOP in pristojni zavod za upravljanje nature 2000 v porečju reke Mure (Zavod RS za varstvo narave, ZRSVN), ki naj zagotovi tudi sofinancerska sredstva.

V skladu z navodili smo MGRT v roku (15.9.2017) obvestili o sprejetem sklepu RSR glede Prvega dogovora za razvoj regij.

Do podpisa **Prvega dogovora za razvoj Pomurske regije** ni prišlo.

V letu 2020 pa so se nadaljevale aktivnosti vezane na projekt **Biosferno območje reke Mure vs. Ohranjanje varstva okolja v okviru porečja reke Mure:**

Izhodišče

RCMS je bil v letu 2018 opredeljen kot regijski koordinator za aktivnosti, povezane z Muro, s strani regijskih deležnikov.

V začetku meseca marca 2019 smo po dogovoru z ZRSVN pristopili v partnerstvo projekta z **nazivom Natura Mura**, kot ključni partner za področje interpretacije. Konec leta 2019 je bila pripravljena tudi kompletna vloga in usklajena z MOP.

Leto 2020

Projekt bi se po dolgem usklajevanju z MOP in SVRK moral začeti izvajati v januarju 2020, ko smo partnerji začeli z usklajevanjem aktivnosti in pripravo zaposlitev ter JN. Zaradi epidemije covid-19 se je projekt začasno zaustavil, prav tako pa smo morali znižati vrednost projekta. Projekt je na seznamu prednostnih investicij MOP. Projekt se je iz navedenih razlogov začel izvajati v mesecu aprilu.

SVRK je v mesecu juliju izdal **odločitev o finančni podpori** za projekt »**Obnovitev mokrotnih habitatov ob Muri**« nosilnega partnerja Zavod RS za varstvo narave (ZRSVN). Pomurska partnerja v projektu sta Razvojni center Murska Sobota in Občina Velika Polana.

RCMS je v poletnih mesecih obiskal vse lokacije interpretacije in v sodelovanju z ZRSVN pripravil izhodišča za interpretacijo. V septembru je bil izveden partnerski sestanek, kick-off prireditve projekta in prvi sestanki po občinah ob Muri za interpretacijske vsebine. Konec leta 2020 je bila pripravljena CGP projekta in območja ob Muri ter pripravljeno JNMV za pripravo podrobnega načrta interpretacije ter poslano na MOP v potrditev. Pripravljeni se je začela spletna stran projekta za območje ob Muri.

Leto 2021

V 2021 so se začele prve konkretne aktivnosti na terenu. Predvsem pa smo pripravljali vse potrebno (javna naročila, podrobne načrte in projekte) za izvajanje vseh naravovarstvenih in interpretacijskih aktivnosti, predvidenih v projektu.

Projekt se primarno ukvarja z **naravovarstvenimi ukrepi za ohranjanje ugodnega biotskega stanja ob reki Muri**, kar bo predstavljeno skozi enotno interpretacijo ukrepov in pestrosti ob reki Muri.

Vrednost projekta znaša slabih 4,6 milijona evrov, od tega bo ESRR prispeval dobrih 3,6 milijona evrov.

Namen projekta je izboljšanje življenjskih pogojev flore in favne. Tako se bo obnovilo rečno dinamiko, vodni habitat, poplavne gozdove in mokrotna travišča, zagotovilo se bo varovanje pomembnih delov habitatov območja Natura in vzpostavilo informacijske centre, učne poti ter interpretacijske poligone.

V navezavi na izhodišča, podana v kohezijskem projektu »Biosfera« je bil v letu 2018 dosežen dogovor o pripravi komplementarnega projekta ob Muri v okviru programa sodelovanja Lokalnih akcijskih skupin (podukrep PRP 19.3), z vidika prostorskega umeščanja interesov občin in NVO v

aktivnosti in investicije ob Muri, seveda ob pravočasnem načrtovanju. Vodilni partner te prijave je bila PRA giz/LAS Prlekija, sodelujoče pa LAS Goričko in LAS PDL ter LAS Ovtar.

Projekt sodelovanja KAJ NAS UČI MURA, katerega vodilni partner je LAS Prlekija, je bil odobren na 5. Javnem razpisu MKGP na Podukrepu 19.3 Priprava in izvajanje dejavnosti sodelovanja lokalne akcijske skupine, dne 30. 06. 2020. Aktivnosti projekta so sofinancirane s sredstvi Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP). V projektu sodelujejo 4 LAS-i iz Slovenije, poleg LAS Prlekija še LAS Ovtar, LAS Goričko in LAS Pri dobrih ljudeh. Vrednost celotnega projekta sodelovanja znaša 363.595,81 evrov. Načrtovano obdobje izvajanja projekta je od 1. 10. 2020 do 30. 9. 2022, zaradi pandemije bo projekt verjetno podaljšan.

Projekt razvija visokokakovostno ponudbo zelenega turizma v povezavi z izobraževanjem, ki temelji na aktivnem ohranjanju narave, krajine in kulturne dediščine in ki ne poslabšuje stanja ohranjenosti. V okviru projekta izvajamo investicije v izgradnjo in obnovo javne infrastrukture, vključno s turistično infrastrukturo ter objekti kulturne dediščine za obisk in interpretacijo območja varstva narave in naravnih vrednot. Pri tem je dan poudarek ciljem varstva narave, kakovostne interpretacije in možnosti doživljanja narave, kulturne dediščine in krajine ter trajnostne mobilnosti obiskovalcev.

Partnerji projekta smo v letu 2021 delali na aktivnosti učnih vsebin in interpretacij narave ob reki Muri. Vz dolž reke smo v Pomurju vzpostavili 3 interpretacijske točke, na katerih je predstavljena vsa pestrost živalskega in rastlinskega sveta ob Muri ter tudi vpliv človeka na reko in svet ob njej. Točke so vsebinsko obogatene s pomočjo mobilne aplikacije, do katere je mogoče dostopati preko QR-kode. S tem prispevamo k večji ozaveščenosti domačinov in obiskovalcev o pomenu Biosfernega območja in Nature 2000 ob reki Muri.

DRUGO POVABILO razvojnim svetom regij

Dne 13.11.2017 je MGRT objavilo **Povabilo razvojnim svetom regij za dopolnitev dogovora za razvoj regije – drugo povabilo**, ki je bilo dne 5.12.2017 spremenjeno oz. dopolnjeno. Prvotni rok za oddajo dopolnjenega osnutka dogovora, tj. 15.1.2018 je bil s spremembo povabila podaljšan do 15.2.2018.

Na podlagi povabila so do sofinanciranja iz sredstev evropske kohezijske politike (EKS) v obdobju 2014-2020 **upravičene vsebine** po sledečih **prednostnih naložbah (PN)**:

- PN 3.1. Spodbujanje podjetništva – poslovna infrastruktura (ekonomsko poslovne cone) in pripadajoče storitve v regijah;
- PN 4.4. Spodbujanje multimodalne urbane mobilnosti – gradnja regionalnih kolesarskih povezav za zagotavljanje trajnostni mobilnosti in ukrepi za zagotavljanje e-mobilnosti (javni mestni/medkrajevni avtobusni linijski promet);
- PN 5.1. Podpora naložbam za prilagajanje podnebnim spremembam – ukrepi za zmanjševanje poplavne ogroženosti;
- PN 6.1. Vlaganje v vodni sektor – Specifični cilj 1: Gradnja javne infrastrukture za odpadno vodo (velikost aglomeracije nad 2000 PE) in Specifični cilj 2: Gradnja javne infrastrukture za oskrbo s pitno vodo (vodovodni sistem nad 10.000 prebivalcev);
- PN 6.2. Varstvo in obnova biotske raznovrstnosti (seznam prednostnih projektov izboljšanja stanja ohranjenosti vrst in habitatnih tipov);
- PN 7.2. Izboljšanje regionalne mobilnosti (Strategija razvoja prometa v RS – izboljšanje prometnih povezav sekundarnih cest (državno prometno omrežje) na TEN-T omrežje).

Skupni obseg sredstev evropske kohezijske politike, za obe kohezijski regiji znaša 418,86 mio evrov, od tega je Kohezijski regiji Vzhodna Slovenija na razpolago 285,50 mio evrov in Kohezijski regiji Zahodna Slovenija 133,36 mio evrov.

Dne 15.2.2018 je bila s strani RCMS na MGRT oddana celotna dokumentacija **Dopolnjenega osnutka dogovora za razvoj Pomurske regije za obdobje 2018-2020**.

V okviru priprave osnutka Dopolnjenega dogovora za razvoj Pomurja 2018-2020 je bilo identificiranih skupno **26 ključnih projektov**, 19 na Listi A (ki ima razpoložljiva sredstva za izvedbo) in 7 na LISTI B (ki razpoložljivih sredstev za izvedbo nima, projekti so v t.i. »čakalni vrsti«). V primeru ostanka sredstev se za izvedbo predlaga regijski projekt iz Liste B.

Na podlagi usklajevalnih aktivnosti v okviru teritorialnega dialoga med MGRT/MOP/MZI in regijo v letu 2018 so **člani RSR sprejeli** (celovit) dokument Dogovor za razvoj Pomurske razvojne regije na **28. dopisni seji dne 21.6.2018**, člani SR pa so dokument potrdili na **74. redni seji RSR dne 21.6.2018**.

Na podlagi drugega povabila je bil podpisan Dogovor za razvoj Pomurske razvojne regije v mesecu juliju 2018 (v nadaljevanju).

Drugo povabilo – TRETJA (3.) SPREMEMBA

MGRT je dne 19.4.2019 pozval razvojne svete regij k posredovanju dopolnjenega osnutka Dogovora za razvoj regij, s ciljem, da se dopolni osnutek dogovora regije z dodatnimi projektnimi predlogi in da se vključijo tudi spremembe projektov, ki so že vključeni v dogovor za razvoj regije (podpisan julija 2018), če so potrebne.

MGRT prav tako napotuje na razporejanje prostih sredstev na projekte, ki so dovolj tehnično in vsebinsko pripravljeni, vendar pa nimajo zaprte finančne konstrukcije.

Rok za oddajo dopolnjenega osnutka je bil 15.7.2019.

Dopolnjen osnutek Dogovora za razvoj regije je bil obravnavan na **31. redni seji RSR dne 10.7.2019** in roku posredovan na MGRT.

V skladu s tretjo spremembo Drugega povabila je bila podpisana Dopolnitev št. 1 k Dogovoru, ki vključuje tudi spremembe projektov, povezane tudi z odstopi od izvedbe projektov (v nadaljevanju).

V mesecu maju 2019 je Mestna občina Murska Sobota **odstopila od izvedbe kolesarskega projekta** na PN 4.4. Spodbujanje multimodalne urbane mobilnosti, pod naslovom *Daljinska kolesarska povezava med Mestno občino Murska Sobota in Občino Puconci* v višini sofinanciranja iz EU sredstev 223.125,78 evrov.

V mesecu decembru 2019 je Občina Ljutomer **odstopila od izvedbe kolesarskega projekta** na PN 4.4. Spodbujanje multimodalne urbane mobilnosti, pod naslovom *Ureditev kolesarske povezave Ljutomer – Cven* v višini sofinanciranja iz EU sredstev 196.789 evrov. Dodatno postavljeni pogoji s strani državnih institucij so skorajda podvojili vrednost investicije, česar občina ni mogla zagotoviti v povečanem deležu zahtevanih lastnih sredstev za izvedbo projekta.

V mesecu februarju 2020 je Občina Tišina **odstopila od izvedbe kolesarskega projekta** na PN 4.4. Spodbujanje multimodalne urbane mobilnosti, pod naslovom »*Daljinska kolesarska povezava med Občino Tišina, Mestno občino Murska Sobota in sosednjimi občinami*« v višini sofinanciranja iz EU sredstev 80.546,30 evrov.

Dopis MGRT z dne 22.5.2020 – poziv k dopolnitvi Dogovora oz. potrditvi bistvenih sprememb na projektih

Intenzivneje smo aktivnosti izvajali v mesecu septembru 2020, ko smo nosilke regijskih projektov pozvali k predložitvi sprememb na projektih, ki zahtevajo potrditev na regijskih organih v skladu z dopisom MGRT – **dopolnitev dogovora oz. potrditve bistvenih sprememb na projektih** je mogoča do roka za oddajo formalnih vlog za NPO (PN 3.1. do 31.12.2020, PN 4.4. in PN 6.1 do 30.9.2020). Prav tako se naj bistvene spremembe posredujejo na MGRT v kompletu in ne posamično.

Na podlagi prejetih informacij o bistvenih spremembah projektov smo konec meseca septembra izvedli **34. dopisno sejo RSR** in **84. korespondenčno sejo RSR**, kjer so bile potrjene spremembe na 3 projektih poslovnih con in korekcija razmerja pri EU sredstvih (75:25) pri 1 projektu poslovne cone, spremembe na 3 projektih kolesarskih povezav in sprememba na projektu nadgradnje vodovoda.

Dokumentacijo za dopolnitev dogovora za razvoj regije smo v roku (do 30.9.2020) posredovali na MGRT in tudi na MZI in MOP.

Na podlagi izvedenih aktivnosti je bila podpisana Dopolnitev št. 2 k Dogovoru (v nadaljevanju).

PODPIS DOGOVORA ZA RAZVOJ POMURSKE RAZVOJNE REGIJE (Drugo povabilo s spremembami in dopolnitvami)

DOGOVOR za razvoj Pomurske razvojne regije sta podpisala minister za gospodarski razvoj in tehnologijo in predsednik Razvojnega sveta Pomurske regije **dne 4.7.2018 v Ljubljani**. Dogovor za razvoj pomurske regije smo posredovali tudi članom SR in RSR ter sodelujočim institucijam. Dogovor vključuje **19 usklajenih regijskih projektov** v skupni vrednosti 53,5 mio evrov, od tega 41,2 mio evrov EU sredstev in predstavlja pomemben korak k uresničevanju regionalnega razvojnega programa regije.

Podrobneje Dogovor vsebuje **19 regijskih projektov** (vsi projekti iz Liste A) v skupni vrednosti sofinanciranja (sredstva EU + SLO udeležba) **41.281.704,75 evrov**, od tega:

- PN 3.1. Spodbujanje podjetništva: 8 projektov v skupni višini sofinanciranja 5.311.067,94 evrov;
- PN 4.4. Spodbujanje multimodalne urbane mobilnosti: 9 projektov v skupni višini sofinanciranja 2.854.652,81 evrov in
- PN 6.1. Vlaganje v vodni sektor: 2 projekta v skupni višini sofinanciranja 33.115.984,00 evrov.

Skupna vrednost vseh projektov regije je **53.556.257,48 evrov**.

Umeščeni projekti v dogovor za razvoj regije gredo v izvedbo po postopku **t.i. neposredne potrditve operacije** (in ne postopku javnega razpisa), ki predvideva pripravo vloge za neposredno

potrditev operacije. Ta se posreduje v pregled in potrditev na posredniški organ (MGRT/MZI/MOP), ki posreduje vlogo na organ upravljanja (SVRK), ki izda Odločbo o podpori operacije.

DOPOLNITEV št. 1 k Dogovoru za razvoj Pomurske razvojne regije je bila podpisana **16.7.2020** v okviru 3. spremembe Drugega povabila.

Na podlagi dopolnitve št. 1 k dogovoru (glede na odstop od izvedbe projektov in prenosa ostanka sredstev EU na projekte) je v izvajanju **16 regijskih projektov**:

- 8 projektov na PN 3.1. Spodbujanje podjetništva,
- 6 projektov na PN 4.4. Spodbujanje multimodalne urbane mobilnosti (odstop od izvedbe 3 projektov) in
- 2 projekta na PN 6.1 Vlaganje v vodni sektor.

DOPOLNITEV št. 2 k Dogovoru za razvoj Pomurske razvojne regije je bila podpisana **24.12.2020**.

Na podlagi dopolnitve št. 2 je v izvajanju **16 regijskih projektov**:

- 8 projektov na PN 3.1. Spodbujanje podjetništva, v skupni višini sofinanciranja 5.462.819,90 evrov;
- 6 projektov na PN 4.4. Spodbujanje multimodalne urbane mobilnosti v skupni višini sofinanciranja 2.854.652,81 evrov;
- 2 projekta na PN 6.1. Vlaganje v vodni sektor v skupni višini sofinanciranja 33.115.984,00 evrov;

Skupna višina sofinanciranja EU sredstev in pripadajoče SLO udeležbe je **41.433.456,71 evrov**, skupna vrednost projektov je **55,3 mio evrov**.

Aktivnosti Dogovora v letu 2021

V letu 2021 se je nadaljeval **teritorialni razvojni dialog** na regijski ravni neposredno z nosilci regijskih projektov z ciljem pridobitve informacij glede stanja priprave dokumentacije in vloge za neposredno potrditev operacije in predvidene časovnice izvedbe regijskih projektov.

RCMS v okviru dialoga usklajuje z občinami termine delovnega sestanka, skrbi za zapise delovnih srečanj, izvaja aktivnosti vezane na posamezne sklepe, pridobiva informacije o stanju priprave projektov, o morebitnih težavah, posreduje informacije in pojasnila, pripravlja podatke o spremljanju posameznih projektov ter aktivno pri tem sodeluje s skrbnikom regije in sodelavci na MGRT.

V mesecu januarju smo nosilkam projektov na PN 3.1. posredovali obvestilo MGRT glede zaračunavanja komunalnega prispevka ter nosilkam projektov na PN 4.4. obvestilo MZI glede priprave in oddaje vlog za NPO.

V mesecu februarju smo nosilke projektov obvestili o prejeti informaciji s strani državne sekretarke SVRK, da morajo vsi projekti iz DDR od resornih ministrstev na SVRK prispeti najkasneje do 31.3.2021.

V mesecu marcu smo preverjali aktualno stanje statusa oddanih vlog za NPO za projekte na PN 3.1.

V mesecu juniju pa smo na poziv RRA giz preverili stanje prejetih odločitev o podpori za regijske projekte v okviru DRR.

Aktualno stanje na regijskih projektih DDR smo predhodno preverili in o tem poročali tudi na sejah regijskih organov.

S preverjanjem stanja na projektih DRR in poročanjem smo nadaljevali tudi v mesecu oktobru. Stanje v mesecu oktobru na projektih je sledeče:

PN 3.1. Spodbujanje podjetništva:

- trije projekti beležijo zaključek gradbenih del,
- trije projekti so v izvajanju gradbenih del na terenu,
- en projekt je v fazi podpisa pogodbe z zunanjim izvajalcem,
- podjetno nad izzive je v izvajanju – aktivnosti potekajo.

Pet projektov predvideva zaključek do konca leta 2021, dva projekta do konca leta 2022, podjetno nad izzive pa v letu 2023.

PN 4.4. Spodbujanje multimodalne urbane mobilnosti,

- pet projektov je v izvajanju gradbenih del na terenu,
- en projekt je v stanju priprave in izvedbe JN (objavljeno skupno JN z DRSi).

Dva projekta predvidevata zaključek v letu 2021, trije projekti v letu 2022 in en projekt (ki je vezan na hkratno rekonstrukcijo državne ceste) v letu 2023.

PN 6.1. Vlaganje v vodni sektor

- Nadgradnja vodovodnega sistema B: JN gradnje, strokovnega nadzora ter informiranja in obveščanja je v teku,
- Nadgradnja vodovoda sistema C-2: zaključeno JN za gradbeni nadzor ter informiranje in obveščanje javnosti, JN gradnje je deloma zaključeno.

Projekta predvidevata zaključek v letu 2023.

Prav tako smo neposredno komunicirali z nosilci posameznih projektov glede odprtih vprašanj oz. morebitnih dilem.

Prav tako smo v letu 2021 nadaljevali z **aktivnostmi obveščanja in informiranja ter usklajevanja projektov**, vključenih v DRR, z občinami na eni in posamezni ministrstvi na drugi strani.

Oddaja formalnih vlog za neposredno potrditev operacije (NPO)

Leto 2019

V okviru **PN 4.4.: Spodbujanje multimodalne urbane mobilnosti** je formalno vlogo za NPO v mesecu septembru oddala Občina G. Radgona za projekt »Kolesarske poti G. Radgona« za 1. fazo projekta.

V okviru **PN 6.1.: Vlaganje v vodni sektor** sta bili v mesecu decembru oddani vlozi za NPO nadgradnje vodovoda, in sicer: Občina Rogošenci za projekt »Nadgradnja vodovodnega sistema B« in Občina G. Radgona za projekt »Nadgradnja vodovoda sistema C – 2. faza«.

Leto 2020

V okviru **PN 3.1.: Spodbujanje podjetništva** je formalno vlogo za NPO v mesecu marcu oddala Mestna Občina Murska Sobota za projekt »Severno-obrtno industrijska cona – SOIC Murska Sobota – ureditev območja II. in delno III. faze.«

Odločitev o podpori projektu je bila s strani SVRK izdana v mesecu maju.

V mesecu februarju je bila oddana formalna vloga za NPO in v maju dopolnjena v skladu s navodili MGRT s strani RCMS za projekt podpornega okolja »Podjetno nad izzive v Pomurski razvojni regiji«. Odločitev o podpori projektu je bila s strani SVRK izdana v mesecu juliju.

V mesecu novembru so bile oddane sledeče vloge za NPO Občine Turnišče za projekt »Gospodarska cona Turnišče«, Občine Šalovci za projekt »Spodbujanje podjetništva na območju KP Goričko«, Občine Lendava za projekt »Razširitev industrijsko poslovne cone ter Občine Velika Polana za projekt »Spodbujanje podjetništva v Naturi 2000 - Poslovna cona Vudina«.

V mesecu decembru sta pa bili oddani še zadnji vlozi za NPO Občine Ljutomer za projekt »Širitev poslovne cone Ljutomer« in Občine Dobrovnik za projekt »Ureditev Kmetijsko-poslovne cone Dobrovnik II. Faza«.

Do roka za oddajo vlog, tj. 31.12.2020, so bile tako oddane vse vloge projektov v okviru PN 3.1.

V okviru **PN 4.4.: Spodbujanje multimodalne urbane mobilnosti** sta formalno vlogo za NPO v mesecu septembru oddali Občina Beltinci za projekt »Južna kolesarska povezava v Občini Beltinci in Občini Črenšovci« in Občina Velika Polana za projekt »Kolesarska steza Lendava – Velika Polana – Črenšovci«.

V mesecu decembru sta bili oddani vlozi za NPO Občine G Radgona za projekt Kolesarske poti Gornja Radgona in Občine Apače za projekt »Kolesarska povezava med naselji in sosednjimi občinami ob državni cesti R2-438/1307 od naselja Črnci do naselja Vratja vas – 1. faza od naselja Črnci so konca naselja Žepovci«.

V okviru **PN 6.1.: Vlaganje v vodni sektor** sta oba projekta nadgradnje vodovoda sistema B in C formalni vlozi oddala v mesecu decembru 2019. V letu 2020 sta vlozi v pregledu in usklajevanju.

Leto 2021

V okviru **PN 4.4.: Spodbujanje multimodalne urbane mobilnosti** sta formalno vlogo za NPO v mesecu januarju do roka za oddajo vlog (tj. do 31.1.2021) oddali Občina Lendava za projekt »Izgradnja kolesarske povezave Lendava – Dobrovnik – Kobilje« in Občina Dobrovnik za projekt »Kolesarsko omrežje Turnišče – Dobrovnik – Lendava«.

Vse vloge za NPO projektov iz Dogovora so bile oddane v rokih.

Do konca meseca julija 2021 so bile prejete **odločitve SVRK o podpori** za vse regijske projekte v Dogovoru.

V mesecu oktobru smo na podlagi izdanih odločitev o podpori operaciji pripravili preglednico projektov DRR glede na izdane odločitve ter jo posredovali na MGRT.

Glede na izdane odločitve smo preverili tudi stanje razpoložljivih sredstev DRR ter ugotovili neporabljenih sredstev na PN 6.1 v višini 1.718.457,36 evrov.

Do konca leta 2021 je bila podpisana **pogodba o sofinanciranju operacije** za 14 regijskih projektov iz Dogovora. Manjkata še pogodbi o sofinanciranju operacije za oba projekta nadgradnje vodovodnega sistema.

Izvajanje regijskih projektov iz Dogovora

V letu 2021 se je **zaključilo 5 projektov**, in sicer: 4 projekti poslovnih con na 3.1. Spodbujanje podjetništva in 1 projekt kolesarskih povezav na 4.4. Spodbujanje multimodalne urbane mobilnosti.

Ostalih **11 projektov je v izvajanju**: 3 projekti poslovnih con in 1 projekt podpornega okolja na PN 3.1., 5 projektov kolesarskih povezav na PN 4.4. in 2 projekta nadgradnje vodovodnega sistema na PN 6.1.

V nadaljevanju sledi kratek opis aktivnosti na projektu podpornega okolja na PN 3.1. Spodbujanje podjetništva:

Podjetno nad izzive v Pomurski razvojni regiji - PONI

Projekt se je začel izvajati v mesecu septembru 2020. Gre za model podjetniškega usposabljanja, v okviru katerega potencialni podjetniki in podjetnice v 4 mesecih zaposlitve na Razvojnem centru Murska Sobota, razvijejo in realizirajo svojo podjetniško idejo. Potencialne podjetnice bomo v okviru programa podprli svetovalno, mentorsko ter finančno. Projekt traja do 31. 12. 2023.

Prva skupina 12 kandidatov se je usposabljala in izobraževala na področju podjetništva od oktobra 2020 do konca januarja 2021.

Druga skupina 12 kandidatov se je usposabljala in izobraževala na področju podjetništva od meseca februarja do meseca junija 2021.

Tretja skupina 10 kandidatov se je usposabljala in izobraževala na področju podjetništva od meseca julija do meseca oktobra 2021.

Četrta skupina 12 kandidatov se je usposabljala in izobraževala na področju podjetništva od meseca novembra do meseca februarja 2022.

Od začetka izvajanja projekta do konca decembra 2021, se je usposabljanju skupno pridružilo **46 bodočih podjetnikov** iz štirih skupin.

Do konca leta 2021 smo v Pomurju pridobili že **5 novih podjetnikov**, ki so odprli samostojna podjetja. V kratkem jih pričakujemo še več.

Bodoči podjetniki so tekom usposabljanja deležni mentoriranja, izobraževanja in različnih usposabljanj s strani mentorjev in zunanjih izvajalcev.

V nadaljevanju se dotikamo tudi vsebinskih področij oz. projektov, pomembnih za regijo:

Izgradnja Murske kolesarske poti

Vsebina projekta »**Izgradnja Murske kolesarske poti**« je predstavljala enega od stebrov projekta Biosferno območje reke Mure, predloženega v okviru Prvega poziva za dogovor za razvoj regij v letu 2015.

Aktivnosti na projektu koordinira in usklajuje imenovana koordinacijska skupina, ki jo sestavljajo: Občina Velika Polana - koordinator, Občina Križevci pri Ljutomeru, Mestna občina Murska Sobota, Občina Apače, Občina Lendava ter Razvojni center Murska Sobota. Regijski projekt je prav tako vključen v programski del Regionalnega razvojnega programa Pomurje 2021-2027.

V letu 2021 je delovna skupina obiskala občine, ki so vključene v projekt MKP in preverila aktualno stanje na področju pripravljenosti dokumentacije, pregledala in uskladila traso z občinami ter načrtala postavitev tabel in počivališč. Prav tako je bil v Veliki Polani izveden sestanek na temo analize in nadaljnjih aktivnosti.

Amazon of Europe bike trail

Projekt »**Amazon of Europe bike trail**«, je projekt, v katerem sodeluje Občina Velika Polana in predstavlja nadaljevanje same izgradnje Murske kolesarske poti. Občina Velika Polana zastopa interese vseh občin ob MKP, saj bodo le-te udeležene pri vzpostavitvi infrastrukture in skupnih promocijskih aktivnosti. Cilj projekta je podpreti vzpostavitev čezmejne kolesarske poti in ustvariti edinstveno blagovno znamko za kolesarski turizem - Kolesarska pot »Evropska Amazonka« - skozi povezavo obstoječih in izgradnjo novih kolesarskih poti v regiji. Kolesarska pot se bo razvila na območju načrtovanega čezmejnega biosfernega območja Mura-Drava-Donava med Avstrijo, Slovenijo, Hrvaško, Madžarsko in Srbijo, doprinesla gospodarske koristi lokalnemu prebivalstvu ter s tem povečala tudi podporo biosfernemu območju in prispevala k razvoju celotne regije. Projekt je potekal od leta 2018 in se je v letu 2021 zaključil.

V mesecu septembru 2021 je bila s strani Unesco Evropska Amazonka (Mura-Drava-Donava) uradno razglašena za prvi biosferni rečni rezervat 5 držav na svetu. Območje je veliko kar 930 tisoč hektarjev in obsega 700 kilometrov vzdolž rek Mure, Drave in Donave.

V mesecu oktobru je v Moravskih toplicah potekala zaključna konferenca projekta. S 1.250 km kolesarskih poti po obeh straneh rek v 27 etapah skozi Avstrijo, Slovenijo, Hrvaško, Madžarsko in Slovenijo je kolesarska pot Amazonka Evrope primer edinstvenega trajnostnega turističnega produkta, ki spodbuja lokalno gospodarstvo in vlaga v ohranjanje narave.

Kolesarska pot »Evropska Amazonka« je mednarodna kolesarska pot na dolge razdalje, poteka ob rekah Muri, Dravi in Donavi in je razdeljena na dve ruti: Severna ruta (550 km) in Južna ruta (700 km), pri čemer obe ponujata veliko možnosti za obisk turističnih znamenitosti in doživetja na rekah. Vsaka pot je nadalje razdeljena na dnevne etape: na Severni ruti je 11 etap, na Južni pa 16, skupno 27. Izhodiščna točka obeh kolesarskih poti je v mestu Mureck v Avstriji (blizu Gradca), končna točka pa v mestu Mohács na Madžarskem (blizu Pécsa).

Coop MDD

Projekt »**Coop MDD**«, ki se je zaključil v letu 2019, se je osredotočal na **čezmejni program upravljanja 5 - državnega UNESCO Biosfernega območja »Mura – Drava - Donava«**. Akcijski načrt je predvideval obnovo rečnih in obrečnih habitatov ter doživljanja narave na območju Natura 2000 Mura.

V okviru projekta so bila razglašena tri biosferna območja: Biosferno območje Bačko Podonavje (Srbija), **Biosferno območje Mura** (Slovenija) ter Biosferno območje Spodnja dolina Mure (Avstrija). Na ta način so bila vzpostavljena biosferna območja v vseh petih državah in izpolnjen osnovni pogoj za kandidaturo za razglasitev prvega pet državnega biosfernega območja na svetu. Postavljeni so bili tudi temelji sodelovanja upravljavcev varovanih območij narave na območju bodočega 5 – državnega biosfernega območja Mura-Drava-Donava.

V sklopu projekta je bila v Sloveniji vzpostavljena rečna šola v Polanskem logu ter dva pomembna dokumenta za prihodnost reke Mure: Akcijski načrt obnove rečnih in obrečnih habitatov na območju Natura 2000 Mura in Koncept interpretacije narave na območju Natura 2000 Mura.

Biosferno območje MURA za vključitev na seznam Biosfernih območij pri UNESCO

V letu 2018 je bil s pomurskimi občinami na območju podpisan dogovor o Obmurskem razvojnem partnerstvu.

V mesecu juliju 2018 je bilo na letni konferenci Programa UNESCO Človek in Biosfera v Palembangu v Indoneziji razglašeno **Biosferno območje Mura, prvo pet – državno biosferno območje na svetu (Slovenija, Avstrija, Hrvaška, Madžarska in Srbija)** ter četrto območje s tem UNESCO nazivom v Sloveniji.

Mura s svojim porečjem je tako vstopila na svetovni zemljevid najvrednejših območij narave.

V mesecu januarju 2019 je v Veliki Polani potekala **uradna podelitev UNESCO MAB certifikatov** novoustanovljenega biosfernega območja Mura.

IZVAJANJE RRP

ter njihov vpliv na doseganje ciljev

Regionalni razvojni program Pomurje 2014-2020 sta najvišja organa – RSR in SR - v Pomurski regiji potrdila v mesecu maju oz. juliju 2015.

PRVO POVABILO ZA DOGOVOR ZA RAZVOJ REGIJE

Osnutek dogovora za razvoj Pomurske regije 2016-2019 je bil na MGRT predložen v mesecu decembru 2015.

Teritorialni razvojni dialog za prvi dogovor za razvoj regij se je pričel v letu 2016 in zaključil v letu 2017.

Pomurska regija prvega dogovora za razvoj regije ni podpisala.

Sprejeta je bila odločitev, da se predlagan projekt s strani MOP *Ohranjanje varstva okolja v okviru porečja reke Mure* izvede kot sektorski projekt MOP (podrobneje na strani 7).

DRUGO POVABILO ZA DOGOVOR ZA RAZVOJ REGIJE

Osnutek **Dogovora za razvoj Pomurske regije 2018-2020** je bil na MGRT predložen v mesecu februarju 2018.

Dogovor za razvoj Pomurske razvojne regije je bil **podpisan 4. julija 2018** in vključuje **19 regijskih projektov**.

Dopolnjen osnutek Dogovora za razvoj Pomurske regije je bil, v skladu s 3. spremembo Drugega povabila, na MGRT predložen v mesecu juliju 2019.

Dopolnjen osnutek vključuje:

- na PN 3.1. Spodbujanje podjetništva: prerazporeditev sredstev znotraj enega projekta poslovnih con, sprememb pri ostalih projektih ni. Na Listi B se v okviru te PN nahajajo 3 t.i. »rezervni projekti«, od tega 2 nova t.i. »rezervna projekta«;
- na PN 4.4. Spodbujanje multimodalne urbane mobilnosti: prerazporeditev sredstev na ostale projekte kolesarskih povezav (8 projektov) zaradi odstopa od izvedbe

projekta MOMS. Na Listi B se v okviru te PN nahajata dva nova t.i. »rezervna projekta«;

- na PN 6.1. Vlaganje v vodni sektor: sprememb pri obeh projektih nadgradnje vodovodnega sistema (B in C) ni. Prav tako na Listi B ostaja 6 t.i. »rezervnih projektov« odpadnih voda (kanalizacijski sistemi).

Dopolnitev št. 1 k Dogovoru za razvoj Pomurske razvojne regije je bila podpisana **16.7.2020**.

Na podlagi dopolnitve št. 1 je v izvajanju 16 regijskih projektov:

- 8 projektov na PN 3.1. Spodbujanje podjetništva,
- 6 projektov na PN 4.4. Spodbujanje multimodalne urbane mobilnosti (odstop od izvedbe 3 projektov) in
- 2 projekta na PN 6.1 Vlaganje v vodni sektor.

Dokumentacija za **dopolnitev Dogovora za razvoj Pomurske regije** v skladu s pozivom MGRT z dne 22.5.2020 je bila v roku (tj. do 30.9.2020) posredovana na MGRT ter na MZI in MOP.

Dopolnitev dogovora oz. potrditev bistvenih sprememb na projektih v skladu s pozivom MGRT z dne 22.5.2020

Na podlagi dopisa MGRT glede dopolnitev dogovora oz. potrditve bistvenih sprememb na projektih, ki je mogoča do roka za oddajo formalnih vlog za NPO (PN 3.1. do 31.12.2020, PN 4.4. in PN 6.1 do 30.9.2020), pri čemer je potrebno bistvene spremembe posredovati na MGRT v kompletu in ne posamično, smo začeli v mesecu septembru 2020 intenzivneje izvajati aktivnosti v zasledovanju tega cilja, ko smo nosilke regijskih projektov pozvali k predložitvi sprememb na projektih, ki zahtevajo potrditev na regijskih organih.

Dokumentacija vsebuje potrjene spremembe:

- na 3 projektih poslovnih con in korekcijo razmerja pri EU sredstvih (75:25) pri 1 projektu poslovne cone,
- na 3 projektih kolesarskih povezav in
- spremembo na 1 projektu nadgradnje vodovoda.

Dopolnitev št. 2 k Dogovoru za razvoj Pomurske razvojne regije je bila podpisana **24.12.2020**.

Na podlagi predmetne dopolnitve je v izvajanju **16 regijskih projektov**:

- 8 projektov na PN 3.1. Spodbujanje podjetništva,
- 6 projektov na PN 4.4. Spodbujanje multimodalne urbane mobilnosti in
- 2 projekta na PN 6.1. Vlaganje v vodni sektor.

V skladu z izvedenimi aktivnostmi dogovora za razvoj regij – drugo povabilo, podrobneje opisanih v prejšnjem poglavju, beležimo **sledeče spremembe, povezane z izvajanjem RRP**:

LETO 2019

Do konca leta 2019 so bile na posredniško telo (resorno ministrstvo) oddane **tri vloge za neposredno potrditev operacije (NPO)** za projekte iz dogovora za razvoj regije:

- ena vloga kolesarskih povezav (1. faza) na PN 4.4. Spodbujanje multimodalne urbane mobilnosti in
- dve vlogi nadgradnje vodovodnega sistema – B in C na PN 6.1. Vlaganje v vodni sektor.

LETO 2020

Do konca leta 2020 je bilo na posredniško telo (resorno ministrstvo) oddanih skupaj **dvanajst vlog** za neposredno potrditev operacije (NPO) za projekte iz dogovora za razvoj regije:

- osem vlog na PN 3.1. Spodbujanje podjetništva in
- štiri vloge kolesarskih povezav na PN 4.4. Spodbujanje multimodalne urbane mobilnosti

ter izdani dve odločitvi o podpori operaciji na PN 3.1. Spodbujanje podjetništva. Ostale odločitve o podpori bodo izdane v letu 2021.

LETO 2021

Do roka za oddajo popolnih vlog za NPO, tj. 31.1.2021, v okviru PN 4.4. Spodbujanje multimodalne urbane mobilnosti sta bili oddani še zadnji **dve vlogi** za neposredno potrditev operacije (NPO) za projekta kolesarskih povezav.

Do konca meseca julija so bile izdane **vse odločitve SVRK o podpori operacije** za vseh 16. projektov iz Dogovora.

Pogodba o sofinanciranju operacije je bila do konca leta 2021 podpisana za **14 projektov iz Dogovora**.

Manjkata še pogodbi za projekta nadgradnje vodovodnega sistema v okviru PN 6.1. Vlaganje v vodni sektor, ki bosta podpisani v letu 2022.

NAPREDEK PRI DOSEGANJU CILJEV

z uporabo fizičnih in finančnih kazalnikov

RRP 2014-2020 vključuje kvantificirane cilje z fizičnimi kazalniki, na nivoju strateških ciljev, ki so navedeni v nadaljevanju:

strateški cilj	kazalnik (U) učinka, (R) rezultata, (V) vpliva	izhodišče	leto 2020	cilj 2023	Vir
1. razvoj konkurenčnega in zelenega gospodarstva, temelječega na znanju, inovativnosti, podjetnosti, povezovanju in družbeni odgovornosti	(U) število gospodarskih subjektov, ki prejmejo podporo za produktne naložbe	0	160* 81**	300	spremljanje
	(R) število na novo ustvarjenih delovnih mest v gospodarskih družbah, v katera so bila vložena sredstva	0	n. p.* 255**	600	spremljanje
	(V) zmanjšanje zaostanka neto dodane vrednosti na zaposlenega v gospodarskih družbah za slovenskim povprečjem	28,5% (2013)	21,5% (2019)	23,0%	spremljanje
2. povečanje preskrbe z zdravo, ekološko pridelano hrano iz lastnih virov	(U) število izvedenih izobraževanj, osveščanj in promocij ciljnih skupin	0	različne aktivnosti/letno	15	spremljanje
	(R) število kmetijskih gospodarstev z ekološko pridelavo	40	211***	60	SURS
	(V) povečanje kmetijskih zemljišč v uporabi z ekološko pridelavo (glede na vsa kmetijska zemljišča v uporabi)	0,9	11,54***	3,0	SURS
3. zagotovitev spodbudnega družbenega okolja, kjer vsi posamezniki stremijo k zdravju in v celoti razvijajo svoje potenciale	(U) število udeležencev v programu spodbude za zaposlitve	0	1.798****	1.200	spremljanje
	(R) delež oseb zaposlenih ob izhodu (spodbude za zaposlitve)	n.p.	52,06%****	55%	spremljanje
	(V) zmanjšanje stopnje registrirane brezposelnosti	18,1%	12,8%	15,0%	SURS
4. zagotovitev energetske samozadostnosti regije, izboljšanje stanja njene infrastrukturne opremljenosti ob varovanju njenih naravnih virov	(U) dodatne zmogljivosti za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov	0	7,5 MW	5 MW	AN URE LEA Pomurje
	(R) delež rabe bruto končne energije iz OVE pri oskrbi s toploto	39,7%	51 %	45,0%	AN URE LEA Pomurje
	(V) povečanje količine letno pridobljene energije iz OVE	648 GWh	790 GWh	1000 GWh	AN URE LEA Pomurje

Presečno obdobje, ki si ga zastavljamo za pregled doseganja kvantificiranih ciljev z fizičnimi kazalniki, je leto 2020.

Pojasnilo:

*Vir: Skladi EU, ESRR, Prednostna os 1 in 3, www.eu.skladi.si.

** Vir: Zakon o razvojni podpori Pomurski regiji v obdobju 2010-2019, Program Pomurje, Instrument 1: Spodbujanje investicij podjetij in ustvarjanja novih delovnih mest, letna poročila, obdobje 2014-2020.

*** Vir: KGZS Zavod Murska Sobota, leto 2020.

Število ekoloških kmetij se je v obdobju 2015-2020 povečalo za 62, število kmetijskih zemljišč v uporabi za ekološko pridelavo pa za 853 ha.

**** Vir: Zavod RS za zaposlovanje.

Število udeležencev v programu spodbude za zaposlitev v regiji v obdobju 2014-2020. Število oseb, zaposlenih na 30. dan po izteku pogodbe o vključitvi, v obdobju 2014-2018 je 936.

Delež oseb zaposlenih ob izhodu v obdobju 2014-2020 (za leti 2019 in 2020 podatki še niso na razpolago) je 52,06%.

Delež oseb zaposlenih ob izhodu v obdobju 2014-2018 je 72,56%, v tem obdobju je bilo v program spodbude za zaposlitve vključenih 1290 oseb.

V skladu z Uredbo o regionalnih razvojnih programih (Uradni list RS, št. 69/12 in 78/15) mora RRA spremljati kazalnike RRP in izvajanje dogovorov z informacijskim sistemom MGRT.

RRA dostopa do informacijskega sistema MGRT oz. podatkov glede kazalnikov na ravni regije (še) nima.

Projekte iz podpisanega **Dogovora za razvoj Pomurske razvojne regije** spremljamo na ravni regije v okviru t.i. teritorialnega dogovora in spremljajočih aktivnosti.

Leto 2020

V letu 2020 sta se začela izvajati **2 projekta**, od tega **1 projekt poslovne cone** in **1 projekt podpornega okolja** v okviru PN 3.1. Spodbujanje podjetništva. Ostali projekti iz Dogovora se bodo začeli izvajati v letu 2021.

Leto 2021

V letu 2021 se je začelo izvajati še preostalih 14 projektov, od tega še:

- **6 projektov poslovnih con** v okviru PN 3.1. Spodbujanje podjetništva,
- **6 projektov kolesarskih povezav** v okviru PN 4.4. Spodbujanje multimodalne urbane mobilnosti in
- **2 projekta nadgradnje vodovodnega sistema** v okviru PN 6.1. Vlaganje v vodni sektor.

Do konca leta 2021 se je **zaključilo 5 projektov**, od tega **4 projekti poslovnih con** v okviru PN 3.1 in **1 projekt kolesarske povezave** v okviru PN 4.4. Preostali projekti so v izvajanju.

V okviru zaključenih projektov iz naslova izvajanja Dogovora so bili doseženi sledeči kazalniki:

Zaključeni projekti poslovnih con na PN 3.1. Spodbujanje podjetništva (4):

Kazalniki učinka (doseženi morajo biti po zaključku operacije)		
Opis kazalnika	Načrtovano	Realizirano
Število podprtih investicijskih projektov za fizično poslovno infrastrukturo	4	4
Površina novo opremljene ekonomsko – poslovne cone (ha)	13,43	13,43

Kazalniki rezultata (doseženi morajo biti 2 oz. 3 leta po zaključku operacije)		
Opis kazalnika	Načrtovano	Realizirano
Zasedenost novo opremljenih uporabnih površin ekonomsko - poslovne cone, namenjenih podjetniški dejavnosti (v %)	60% (po projektu)	51% (6,89 ha)*

* 2 poslovni coni še ne beležita zasedenosti novo opremljenih površin (0), 1 poslovna cona beleži 60% zasedenost (kazalnik dosežen) in 1 poslovna cona beleži 100% zasedenost (kazalnik dosežen in presežen) novo opremljenih površin.

Zaključen projekt kolesarske povezave na PN 4.4. Spodbujanje multimodalne urbane mobilnosti:

Kazalniki učinka (doseženi morajo biti po zaključku operacije)		
Opis kazalnika	Načrtovano	Realizirano
Regionalne kolesarske povezave: dolžina novih povezav (v km)	5,63	5,63

EVROPSKA KOHEZIJSKA POLITIKA 2014-2020 IN PROJEKTI POMURSKE REGIJE

Izvajanje projektov oz. operacij iz RRP 2014-2020, predvsem v okviru javnih razpisov po posameznih prednostnih oseh oz. naložbah iz naslova Evropske kohezijske politike v obdobju 2014-2020 (podlaga je Operativni program za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014-2020) je v teku, nekateri med njimi so že zaključeni (glede na dostopne podatke na spletni strani www.eu-skladi), vendar s kazalniki zaključenih projektov ne razpolagamo.

V Pomurju je po dostopnih podatkih¹ v obdobju 2016-2023 v izvajanju skupaj **471 projektov** v skupni višini upravičenih izdatkov (ESRR/ESS/KS) **105.415.338,62 evrov**, od tega v okviru Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR) 304 projektov, v skupni višini 84.303.415,33 evrov, Evropskega socialnega sklada (ESS) 141 projektov, v skupni višini 12.144.338,17 evrov ter iz Kohezijskega sklada (KS) 26 projektov v skupni višini 8.967.585,12 evrov.

V letu 2021 se je **zaključilo 100 projektov** v skupni višini upravičenih izdatkov **18.955.990,38 evrov**, **na novo** pa se je začelo v letu 2021 **izvajati skupaj 12 projektov**, v skupni višini upravičenih izdatkov 14.730.450,80 evrov.

Sredstva Evropskega sklada za regionalni razvoj (ESRR)

Na prednostni osi (PO) 1: Mednarodna konkurenčnost raziskav, inovacij in tehnološkega razvoja (v skladu s Pametno specializacijo za večjo konkurenčnost in ozelenitev gospodarstva) se v letu 2021 ni začel izvajati noben projekt.

V okviru ukrepa raziskave in inovacijski procesi se je konec leta 2021 zaključilo 6 projektov:

- 3 projekti MSP v višini upravičenih izdatkov 1.022.148,33 evrov in
- 3 projekti v višini upravičenih izdatkov 1.926.872,80 evrov, na področju raziskav in inovacijske infrastrukture, procesov, prenosa tehnologije ter sodelovanja v podjetjih.

V letu 2021 je v izvajanju skupaj 5 projektov:

- 2 projekta v okviru ukrepa raziskave in inovacijske dejavnosti v javnih raziskovalnih središčih in kompetenčnih središčih, vključno z mreženjem v skupni višini upravičenih izdatkov 5.612.845,42 evrov
- 1 projekt v okviru ukrepa raziskave in inovacijski procesi v velikih podjetjih v skupni višini upravičenih stroškov 1.199.933,60 evrov,
- 1 projekt v okviru ukrepa raziskave in inovacijska infrastruktura, procesi, prenos tehnologije ter sodelovanje v podjetjih v skupni višini upravičenih izdatkov 642.210,50 evrov ter
- 1 projekt v okviru ukrepa raziskave in inovacijski procesi v MSP v višini upravičenih izdatkov 4.309.886,81 evrov.

Na PO 3: Dinamično in konkurenčno podjetništvo za zeleno gospodarsko rast so se v letu 2021 začeli izvajati 3 projekti v skupni višini upravičenih izdatkov 1.332.842,40 evrov:

- 2 projekta v okviru ukrepa energetska učinkovitost in predstavitveni projekti v MSP ter podporni ukrepi v skupni višini upravičenih izdatkov 1.278.842,40 evrov,
- 1 projekt v okviru ukrepa Razvoj MSP, podpora podjetništvu in inkubatorjem (vključno s podporo spin off in spin out podjetjem) v skupni višini upravičenih izdatkov 54.000,00 evrov.

¹Vir: www.eu-skladi, Seznam projektov SVRK, na dan 3.3.2022, SVRK.

V letu 2021 sta se zaključila 2 projekta:

- 1 projekt v okviru ukrepa Razvoj MSP, podpora podjetništvu in inkubatorjem (vključno s podporo spin off in spin out podjetjem) v skupni višini upravičenih izdatkov 42.500,00 evrov ter
- 1 projekt v okviru ukrepa energetska učinkovitost in predstavitveni projekti v MSP ter podporni ukrepi v skupni višini upravičenih izdatkov 292.790,00 evrov.

V letu 2021 je v izvajanju še 28 projektov v skupni višini upravičenih izdatkov 10.228.114,54 evrov:

- projekt SPOT svetovanje Pomurje v okviru ukrepa napredne pomožne storitve za MSP in skupine MSP (vključno z upravljavskimi, trženjskimi in oblikovalskimi storitvami) v višini upravičenih izdatkov 895.200,00 evrov. Vodilni partner je Razvojni center Murska Sobota (2 podjetniška svetovalca), v projektu sodelujeta še Pomurska gospodarska zbornica (en podjetniški svetovalec) in Območna obrtno-podjetniška zbornica Murska Sobota (ena podjetniška svetovalka);
- 3 projekti v okviru ukrepa napredne pomožne storitve za MSP in skupine MSP (vključno z upravljavskimi, trženjskimi in oblikovalskimi storitvami) v višini upravičenih izdatkov 669.710,43 evrov;
- 17 projektov v okviru ukrepa energetska učinkovitost in predstavitveni projekti v MSP ter podporni ukrepi v višini upravičenih izdatkov 4.512.355,18 evrov;
- 1. projekt v okviru projekta podpora grozdom in poslovne mreže, predvsem v korist MSP v višini upravičenih izdatkov 479.100,00 evrov;
- 3 projekti v okviru ukrepa poslovna infrastruktura za MSP (vključno z industrijskimi parki in območji) v višini upravičenih izdatkov 2.710.948,93 evrov ter
- 3 projekti v okviru ukrepa razvoj MSP, podpora podjetništvu in inkubatorjem v višini upravičenih izdatkov 960.800,00 evrov.

Na PO 4: Trajnostna raba in proizvodnja energije in pametna omrežja je v letu 2021 v izvajanju 6 projektov v okviru ukrepa kolesarske steze in poti za pešce v skupni višini upravičenih izdatkov 3.751.952,64 evrov.

Na PO 6: Boljše stanje okolja in biotske raznovrstnosti sta se letu 2021 zaključila 2 projekta v skupni višini upravičenih izdatkov 5.653.480,15 evrov, od tega 1 projekt v okviru ukrepa varstvo, razvoj in spodbujanje javnega kulturnega bogastva in dediščine (Mestna občina Murska Sobota *Prenova mestnega središča – 1. faza*) v višini upravičenih izdatkov 5.213.505,83 evrov in 1 projekt v okviru ukrepa stanovanjska infrastruktura (Javni stanovanjski sklad MO MS, *Bivalne skupnosti za ranljive skupine*) v višini upravičenih izdatkov 439.974,32 evrov. V izvajanju je 1 projekt Javnega zavoda Krajinskega parka Goričko z nazivom *Gorička krajina* v skupni višini upravičenih izdatkov 1.781.153,00 evrov.

Na PO 9: Socialna vključenost in zmanjševanje tveganja revščine so se v letu 2021 začeli izvajati 3 projekti v skupni višini upravičenih izdatkov 131.577,25 evrov, od tega 1 projekt v okviru ukrepa druga socialna infrastruktura, ki prispeva k regionalnemu in lokalnemu razvoju v skupni višini upravičenih izdatkov 24.242,42 evrov in 2 projekta v okviru ukrepa pobude za lokalni razvoj v mestnih in podeželskih območjih pod vodstvom skupnosti v skupni višini upravičenih izdatkov 107.334,83 evrov.

V letu 2021 se je zaključilo 8 projektov:

- 5 projektov v okviru ukrepa pobude za lokalni razvoj v mestnih in podeželskih območjih pod vodstvom skupnosti v skupni vrednosti upravičenih izdatkov 291.610,47 evrov in
- 3 projekti v okviru ukrepa druga socialna infrastruktura, ki prispeva k regionalnemu in lokalnemu razvoju v skupni višini upravičenih izdatkov 114.242,42 evrov.

V izvajanju sta 2 projekta v okviru ukrepa druga socialna infrastruktura, ki prispeva k regionalnemu in lokalnemu razvoju v skupni višini upravičenih izdatkov 1.758.428,51 evrov.

V okviru pobude **REACT-EU** sta v letu 2021 v izvajanju 2 projekta v okviru ukrepa druga socialna infrastruktura, ki prispeva k regionalnemu in lokalnemu razvoju v skupni višini upravičenih izdatkov 16.354.321,59 evrov. Upravičenca sta domova starejših v Murski Soboti in Lendavi.

Sredstva Evropskega socialnega sklada (ESS)

Na PO 8: Spodbujanje zaposlovanja in transnacionalna mobilnost delovne sile se je v letu 2021 zaključilo 18 projektov v skupni višini upravičenih izdatkov 608.120,00 evrov, od tega:

- 2. projekta v okviru ukrepa dostop do zaposlitve za iskalce zaposlitve in neaktivne osebe, vključno z dolgotrajno nezaposlenimi v skupni višini upravičenih izdatkov 55.520,00 evrov;
- 16 projektov v okviru ukrepa trajnostna vključitev mladih na trg dela, zlasti tistih, ki niso niti zaposleni niti vključeni v izobraževanje ali usposabljanje v skupni višini upravičenih izdatkov 552.600,00 evrov.

V letu 2021 se v okviru predmetne PO ni začel izvajati noben projekt.

Na PO 9: Socialna vključenost in zmanjševanje tveganja revščine se je v letu 2021 začel izvajati 1 projekt v okviru ukrepa aktivno vključevanje, tudi za spodbujanje enakih možnosti in aktivne udeležbe, ter povečanje zaposljivosti v višini upravičenih izdatkov 110.491,64 evrov. Na tem istem ukrepu se je v letu 2021 zaključil 1 projekt v skupni višini upravičenih izdatkov 139.972,00 evrov.

V letu 2021 so v izvajanju še 3 projekti v okviru ukrepa aktivno vključevanje, tudi spodbujanje enakih možnosti in aktivne udeležbe ter povečanje zaposljivosti, v skupni višini upravičenih izdatkov 1.828.186,64 evrov.

Na PO 10: Znanje, spretnosti in vseživljenjsko učenje za boljšo zaposljivost se je konec leta 2021 zaključilo 9 projektov v okviru ukrepa izboljšanje enakega dostopa do vseživljenjskega učenja za vse starostne skupine pri formalnih, neformalnih in priložnostih v skupni višini upravičenih izdatkov 1.062.000,00 evrov.

V letu 2021 so v izvajanju še 3 projekti v okviru ukrepa izboljšanje enakega dostopa do vseživljenjskega učenja za vse starostne skupine pri formalnih, neformalnih in priložnostih v skupni višini upravičenih izdatkov 2.972.025,63 evrov, od tega 2 projekta Ljudske univerze Murska Sobota v skupni višini upravičenih izdatkov 2.290.371,85 evrov ter projekt Regijska štipendijska shema, ki ga izvaja razvojna agencija PORA G. Radgona v skupni višini upravičenih izdatkov 681.653,78 evrov.

Sredstva Kohezijskega sklada (KS)

V letu 2021 sta se začela izvajati 2 projekta v okviru ukrepa energija iz obnovljivih virov: sončna energija v skupni višini upravičenih izdatkov 510.291,00 evrov ter zaključil 1 projekt v okviru predmetnega ukrepa v skupni višini upravičenih izdatkov 125.244,86 evrov.

V izvajanju je 9 projektov v okviru ukrepa energija iz obnovljivih virov: sončna energija v skupni višini upravičenih izdatkov 2.565.520,86 evrov.

Z informacijo (glede na javno dostopne podatke) o dejanskih izplačilih po posameznih projektih ne razpolagamo.

V navedenih podatkih vsi projekti, ki se izvajajo na območju regije niso zajeti, saj se projekti, ki se izvajajo na ravni celotne Slovenije, evidentirajo glede na sedež (lokacijo) upravičenca operacije in ne vsebujejo podatka o kraju izvajanja, ki je ključen za analizo. Lokacija upravičenca je lahko drugačna od kraja izvajanja operacije.

DOSEŽENI UČINKI

po izvedbi posameznih ukrepov in projektov

Glede na dejstvo, da je izvajanje projektnih predlogov iz RRP 2014-2020, predvsem v okviru javnih razpisov evropske kohezijske politike 2014-2020 v teku, pri čemer so nekateri projekti že zaključeni, vendar s kazalniki zaključenih projektov ne razpolagamo, konkretnih informacij glede doseganja učinkov po izvedbi posameznih ukrepov in projektov na tem mestu, (še) ne moremo podati.

Podajamo pa dosežene učinke v okviru dogovora za razvoj regij.

Pomurska regija **prvega dogovora za razvoj regije** (na podlagi povabila z novembra 2015) **ni podpisala**.

Na podlagi **drugega povabila** (november 2017) je Pomurska regija **dogovor za razvoj regije podpisala v mesecu juliju 2018**.

V **mesecu juliju 2020** je bila podpisana **Dopolnitev št. 1** k obstoječemu dogovoru in v **mesecu decembru 2020** še **Dopolnitev št. 2**.

Do **konca leta 2020** je bilo na posredniško telo (resorno ministrstvo) oddanih **dvanajst (12) vlog za neposredno potrditev operacije (NPO)** za projekte iz dogovora za razvoj regije. V letu 2020 sta se začela izvajati dva projekta, ostali se bodo pričeli z izvedbo v letu 2021.

Leto 2021

Na posredniško telo (resorno ministrstvo) sta bili oddani še zadnji dve vlogi za neposredno potrditev operacije (NPO) za dva projekta kolesarskih povezav na PN 4.4. Spodbujanje multimodalne urbane mobilnosti.

V letu 2021 so v izvajanju vsi projekti iz Dogovora, od le-teh je bilo 5 projektov v tem letu tudi zaključenih.

Zaključeni projekti so:

- 4 projekti poslovnih cona na PN 3.1. Spodbujanje podjetništva in

- 1 projekt kolesarske povezave na PN 4.4. Spodbujanje multimodalne urbane mobilnosti.

Doseženi kazalniki učinka v letu 2021 v okviru zaključenih projektov so:

- 13,43 ha površin novo opremljenih ekonomsko – poslovnih con in
- 5,63 km novih regionalnih kolesarskih povezav.

POROČILO o izvajanju evropske kohezijske politike 2014-2020 za obdobje od januarja 2014 do konca decembra 2021 za Cilj: naložbe za rast in nova delovna mesta

Slovenija ima po OP EKP (različica 4.1 v letu 2018, po spremembi) v obdobju 2014–2020 do konca leta 2023 na voljo 3.067.924.925 evrov (EU del) vseh razpoložljivih sredstev, od tega:

- ESRR 1.416.685.363 evrov,
- ESS 718.769.595 evrov,
- KS 914.046.895 evrov,
- YEI 18.423.072 evrov.

Glede na geografsko upravičenost, v luči razdelitve Slovenije na kohezijski regiji, je stanje sledeče:

- ✓ **kohezijski regiji Zahodna Slovenija** je iz ESRR in ESS skupaj namenjenih 848.588.557 evrov razpoložljivih sredstev;
- ✓ **kohezijski regiji Vzhodna Slovenija** je iz ESRR in ESS skupaj namenjenih 1.305.289.473 evrov razpoložljivih sredstev (zajeta so tudi sredstva pobude za zaposlovanje mladih, v nadaljnjem besedilu: YEI);
- ✓ **obema regijama** je skupaj na voljo še 914.046.895 evrov iz sklada KS, ki se ne deli med regijama in se izvaja na območju celotne Slovenije.

Iz Poročila SVRK o izvajanju evropske kohezijske politike 2014-2020 za obdobje od januarja 2014 do decembra 2021 za Cilj: naložbe za rast in nova delovna mesta izhaja, da je bilo do konca decembra 2021 **izdanih odločitev o podpori projekta/operacije** v skupni vrednosti 3.422.023.522 EUR (EU del, kar je 112% vseh razpoložljivih sredstev), znesek potrjenih operacij znaša v skupni vrednosti 3.119.235.826 evrov (**EU del) sredstev**, kar je 102% razpoložljivih sredstev, certificirani izdatki v skupni vrednosti pa znašajo 2.112.713.378 evrov, kar je 69% razpoložljivih sredstev (2020: 1.587.071,74 evrov oz. 52%, 2019: 1.037.942.053 evrov oz. 34%, 2018: 496.580.623 evrov oz. 16%).

Do konca leta 2021 je bilo **realiziranih izplačil iz proračuna v skupni vrednosti 2.235.617.064 evrov (EU) del** (2020: 1.587.071,74 evrov oz. 52%, 2019: 1.101.901.600 evrov, 2018: 588.226.804 evrov), kar je 73% razpoložljivih sredstev (2019: 36%, 2018: 19%).

Če pogledamo uspešnost izvajanja EKS **po skladih** glede na razpoložljiva sredstva izstopa ESRR, kjer je bilo z odločitvami o podpori dodeljenih največ 11% sredstev, sledita KS s 111% ter ESS z 107% dodeljenih sredstev.

V obdobju med 30.3.2022 in 31.12.2020 je **največji napredek** bil dosežen v okviru ESRR 28,2% (nominalno povečanje za 456,9 mio evrov), sledi KS 17,6% (nominalno povečanje za 178,4 mio evrov) ter ESS 7% (nominalno povečanje za 51,5 mio evrov).

Če pogledamo napredek **po prednostnih oseh (PO)** glede na razpoložljiva sredstva je bilo do 31.12.2021 največ potrjenih operacij na PO 3 (Dinamično in konkurenčno podjetništvo za zeleno gospodarsko rast, 129%) in PO 8 (Spodbujanje zaposlovanja in transnacionalna mobilnost delovne sile, 114%) sledijo PO 5 (Prilagajanje podnebnim spremembam, 112%), PO 7 (Gradnja infrastrukture ter ukrepi za spodbujanje trajnostne mobilnosti, 105%), PO 11 (Pravna država, izboljšanje institucionalnih zmogljivosti, učinkovita javna uprava, podpora razvoju NVO in krepitev zmogljivosti socialnih partnerjev, 99%), PO 1 (Mednarodna konkurenčnost raziskav, inovacij in tehnološkega razvoja v skladu s pametno specializacijo za večjo konkurenčnost in ozelenitev gospodarstva, 98%), PO 9 (Socialna vključenost in zmanjševanje tveganja revščine, 97%) in PO 10 (Znanje, spretnosti in vseživljenjsko učenje za boljšo zaposljivost, 96%). Posebej izstopa PO 3, ki vključuje tudi ukrepe za odpravo ali lajšanje posledic epidemije COVID-19.

Najmanj potrjenih operacij je zabeleženo na PO 2 (Povečanje dostopnosti do informacijsko-komunikacijskih tehnologij ter njihove uporabe in kakovosti, 62%), PO 6 (Boljše stanje okolja in biotske raznovrstnosti, 83%) in PO 4 (Trajnostna raba in proizvodnja energije in pametna omrežja, 91%).

Od skupaj 1.305.289.473 evrov razpoložljivih sredstev je bilo **kohezijski regiji Vzhodna Slovenija (KRVS)** na podlagi odločitev o podpori dodeljenih 1.416.464.753 evrov, potrjene operacije znašajo 1.313.440.156 evrov, certificirani izdatki pa 881.955.712 evrov.

Kohezijski regiji Zahodna Slovenija (KRZS) je bilo od skupaj 848.588.557 evrov razpoložljivih sredstev na podlagi odločitev o podpori dodeljenih 99.774.866 evrov, potrjene operacije znašajo 941.935.366 evrov, certificirani izdatki pa 632.737.577 evrov.

Do 31.12.2021 je bilo več odločitev o podpori v okviru vseh skladov dodeljenih KRZS (117%), KRVS pa manj (vendar tudi čez 100%). Prav tako KRZS glede na razpoložljiva sredstva beleži večji delež potrjenih operacij (111%), KRVS pa 101%. Delež odločitev o podpori v okviru KS (ki se izvaja na celotnem ozemlju Slovenije) je 111%.

Po stanju na dan 31.12.2021 je bilo največ sredstev certificiranih pri operacijah, ki se izvajajo v KRVS (880 mio evrov), medtem ko je glede na razpoložljiva sredstva, največ od skupnih razpoložljivih (75%) certificiranih pri operacijah, ki se izvajajo v KRZS.

Na ravni Slovenije je bilo v okviru mehanizma **Dogovor za razvoj regij (DRR)** do konca leta 2021 s strani SVRK izdanih 213 (leto 2020: 74) odločitev o podpori operacijam v skupni vrednosti 405 mio evrov (leto 2020: 117 mio evrov) EU sredstev.

V okviru izvajanje mehanizma **celostnih teritorialnih naložbe (CTN)**, ki se na podlagi trajnostnih urbanih strategij izvaja v 11 mestnih občinah (med njimi tudi v Mestni Občini Murska Sobota), je bilo do konca leta 2021 s strani SVRK izdanih 80 (leto 2020: 54) odločitev o podpori operacijam v skupni vrednosti 105,7 mio evrov (leto 2020: 70 mio evrov) EU sredstev, kar predstavlja 94% pravic porabe.

Stanje izvajanja EKS glede izdanih odločitev o podpori in pogodbeno vezanih sredstev SVRK opisuje kot zadovoljivo. Odobrena sredstva z odločitvami o podpori presegajo razpoložljive pravice porabe (čez 100%) z namenom, da končna (praviloma nižja) realizacija povračil iz evropskega proračuna (zaradi ugotovljenih neupravičenih izdatkov, nižje realiziranih izplačil od

načrtovanih, odstopov od sofinanciranja, itd.) še vedno omogoči 100% porabo razpoložljivih sredstev in doseganje ciljev OP. Posredniški organi so bili kljub temu pozvani k pregledu že izdanih odločitev o podpori ter realnemu prikazu dodeljenih sredstev z namenom preprečitve velikega preseganja razpoložljivih sredstev. Preprečitev zagotavljanja primanjkljaja potrebnih sredstev iz državnega proračuna je nujna, saj bi to predstavljalo preveliko breme za državni proračun, ki ne bi rezultiral v ustreznih povračilih iz proračuna EU.

Kot največji razkorak in prostor za izboljšanje v prihodnje še naprej izpostavlja relacijo med potrjenimi operacijami ter izvajanjem teh operacij, ki bo moralo biti hitrejšo, seveda ob upoštevanju dinamike operacij, predvsem pri njihovem večletnem trajanju. Kjer so že izdane odločitve o podpori, morajo posredniški organi zagotoviti pospešeno potrjevanje in izvajanje operacij, v kolikor je potrebno, morajo v najkrajšem možnem času podati predlog za spremembo operacije.

Leto 2020 je močno zaznamovala epidemija COVID-19 in temu ustrezno se je prilagodilo izvajanje evropske kohezijske politike. Enako velja za leto 2021.

Sredstva EKP v višini 105.581.029,94 evrov so bila na podlagi Sklepa Vlade RS v okviru proračuna za leto 2020 in načrtovanih namenov porabe prerazporejena iz ESS in ESRR na postavke SVRK za ukrepe za pomoč podjetjem, ohranitvi delovnih mest ter v ukrepe na področju zdravstva oz. programe za reševanje posledic epidemije. Tako so sredstva v letu 2020 bila namenjena ukrepom za trg dela, zdravstvu, gospodarstvu ter za potrebe digitalnega izobraževanja, raziskav in razvoja na področju zdravja ter s COVID-19 povezano infrastrukturo.

Z navedenimi dodatnimi ukrepi bo zagotovljen dodaten obseg naložb ter izboljšano stanja črpanja sredstev.

V okviru projektov je bila prilagojena dinamika izvajanja obstoječih projektov in potrjevanje novih. Usmeritve SVRK potekajo v smeri podaljšanja terminskih načrtov izvajanja operacij, upravičenosti stroškov in upravljalnih preverjanj. Nastalo situacijo je potrebno obravnavati s posebnimi ukrepi za podporo upravičencem za optimalno doseganje namenov in ciljev operacij ter ciljev OP:

Temu ustrezno je bil spremenjen INOP (izvedbeni načrt OP EKS).

Do konca leta 2021 je SVRK izdal 17 odločitev o podpori v skupni višini 228.547.073 mio evrov realiziranih zahtevkov za izplačilo za ukrepe, ki prispevajo k odpravi posledic epidemije.

V luči pandemije COVID-19 in odpravljanja njenih posledic je EK prav tako v maju 2020 predlagala obsežen načrt okrevanja za odpravljanje gospodarske in socialne škode, zagon gospodarstva in ohranjanja ter ustvarjanja novih delovnih mest, ki vključuje:

- novi instrument za okrevanje, t.i. Next Generation EU, v višini 750 mrd evrov za obdobje 2021-2024 ter
- okrepljeni VFO v višini 1.100 mrd evrov.

Instrument **Next Generation** temelji na treh stebrih: (1) podpora državam članicam pri okrevanju, (2) zagon gospodarstva in pomoč zasebnim naložbam in (3) učenje v krizi pridobljenih izkušenj, ki jih opredeljujejo številni mehanizmi in instrumenti.

Evropska unija za okrevanje EU in za spodbujanje prehoda v zeleno, digitalno in odporno skupnost v VFO 2014-2020 in instrumentu Next Generation EU predlaga dodatna sredstva za izvajanje EKP, v okviru t.i. pobude React - EU v višini 55 mrd dodatnih sredstev v obdobju 2020-2022.

Na podlagi sprejetega VFO za obdobje 2021-2027 in Instrumenta za okrevanje Next Generation EU bo Slovenije do leta 2030 upravičena do 10,5 mrd evrov, od tega 6,6 mrd evrov nepovratnih sredstev.

Zagotovljena so še dodatna sredstva za KRZS v višini 350 mio evrov, ki bo v obdobju 2021-2027 upravičena do manj evropskih sredstev zaradi razvitosti. Prav tako bo na voljo še 5,7 mrd evrov sredstev v okviru instrumenta za okrevanje in odpornost, od tega 2,1 mrd evrov sredstev nepovratnih sredstev in 3,6 mrd evrov posojil.

V okviru **Pobude REACT-EU** je na podlagi sklepa EK z meseca novembra 2021 Sloveniji za ukrepe odprave posledic krize COVID-19 do 2023 na razpolago 278 mio evrov, kar je za 55 mio evrov manj kot z načrtovano s spremembo OP, ki jo je potrdila EK v mesecu juliju 2021 (predvideno 333 mio evrov v okviru OP 2014-2020). Razlika je nastala zaradi ugodnih makroekonomskih kazalcev Slovenije v letu 2021.

Ukrepi morajo biti izvedljivi do 31.12.2023 in bodo usmerjeni v:

- krepitev odpornosti zdravstvenih sistemov (s poudarkom na zmanjšanju ogroženosti starejših občanov),
- ohranjanje in ustvarjanje delovnih mest ter podporo pri zaposlovanju, s poudarkom na mladih,
- podporo najrevnejšim v naši družbi,
- zagotavljanje obratnega kapitala in naložbene podpore malim in srednje velikim podjetjem,
- postavitev temeljev za digitalne in zelene prehode ter trajnostni socialno-ekonomski razvoj.

Do 31.12.2021 je bilo izdanih odločitev o podpori v skupni višini 291.670.362 evrov, od tega:

- MDDSZ v višini 93.000.762 evrov za ukrep vlaganj v infrastrukturo za krepitev odpornosti izvajalcev institucionalnega varstva, vključujoč deinstitucionalizacijo,
- MGRT v višini 98.823.529 evrov za ukrepe digitalizacije in digitalne transformacije MSP, za vlaganja v kakovostno in trajnostno preoblikovanje slovenskega turizma za krepitev njegove odpornosti, za varovanje inovacijskega potenciala in za vavčerski sistem spodbud malh vrednosti za MSP,
- MIZŠ v višini 16.000.000 evrov za ukrep IKT za vzgojno izobraževalne zavode,
- MZ v višini 83.846.071 evrov za ukrepe ureditve negovalnega oddelka oz. negovalne bolnišnice v Murski Soboti, Novem mestu, UKC Ljubljana in UKC Maribor, za preselitev Oddelka za pljučne bolezni v UKC Maribor, ureditev stavbe v UKC, energetske sanacije glavne stavbe v UKC Ljubljana ter informacijske podpore naročanju na cepljenje na primarni ravni.

Skupna realizacija na dan 31.12.2021 znaša 17.982.118 evrov.

EVROPSKA KOHEZIJSKA POLITIKA V OBDOBJU 2021-2027

Slovenija je tudi v obdobju 2021-2027 razdeljena na dve kohezijski regiji: Kohezijsko regijo Vzhodna Slovenija (stopnja sofinanciranja do največ 85%) in Kohezijsko regijo Zahodna Slovenija (stopnja sofinanciranja do največ 40%).

Skupno je Sloveniji v okviru VFO za programsko obdobje 2021-2027 na razpolago 3,2 milijarde evrov, ki so na razpolago do konca leta 2029 (pravilo N + 2).

Na ravni države se pripravlja osnutek Partnerskega sporazuma, ki je v fazi neformalnega usklajevanja z EK (formalna potrditev se pričakuje sredi leta 2022), ki opredeljuje 5 izbranih ciljen politik in en specifični cilj:

1. Konkurenčnejša in pametnejša Evropa (ESRR)
2. Bolj zelena, nizko ogljična Evropa (ESRR, KS in ESPRA)
3. Bolj povezana Evropa (ESRR, KS)
4. Bolj socialna in vključujoča Evropa (ESRR, ESS)
5. Evropa, ki je bližje državljanom (ESRR in ESPRA)
6. Evropa za pravični prehod (SPP).

Za naslavljanje posebnih potreb regij in območij se bodo (tudi) v obdobju 2021-2027 izvajali naslednji pristopi:

- celostne teritorialne naložbe (CTN) za trajnostni razvoj mest,
- lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost (CLLD) za lokalni razvoj in
- dogovor za razvoj regije za endogeno regionalno politiko (zasnovala država članica).

Ukrepi VFO 2021 – 2027 bodo v skladu z načelom komplementarnosti kombinirani s sredstvi Mehanizma za okrevanje in odpornost.

Na ravni Slovenije se načrtuje en Operativni program, ki bo zajemal financiranje iz štirih skladov: ESRR – ločen na V in Z, ESS+ – ločen na V in Z, KS – celotna Slovenija, SPP – dve premogovniški regiji (Zasavje in Šaleška dolina).

Več aktualnih informacij v zvezi z aktivnostmi programiranja je na razpolago na spletni strani <https://evropskasredstva.si/>.

LOKALNE AKCIJSKE SKUPINE V POMURJU

V Pomurju v obdobju 2014-2020 delujejo 3 Lokalne akcijske skupine: LAS Goričko, LAS Pri dobrih ljudeh in LAS Prlekija.

Aktivnosti posameznih LAS so podrobneje navedene v nadaljevanju.

LAS Goričko 2020

Dne 06. 08. 2019 je bil objavljen 2. javni poziv za pridobitev sredstev iz ESRR. Skupaj je bilo razpisanih 391.100,00 evrov iz ESRR. V letu 2020 so bili potrjeni 4 projekti v skupni vrednosti 475.742,11 evrov. V letu 2021 so bili v izvajanju 4 projekti, skupna višina izplačil iz ESRR v letu 2021 je bila 241.999,24 evrov.

Dne 24. 09. 2020 je bil objavljen 3. javni poziv za pridobitev sredstev iz EKSRP. Skupaj je bilo razpisanih 926.753,82 evrov. V letu 2021 je bilo v okviru 3. javnega poziva za pridobitev sredstev iz EKSRP potrjenih 5 projektov v skupni vrednosti 683.639,69 evrov. V letu 2021 je bilo v izvajanju 13 projektov, skupna vrednost izplačil je bila 343.549,03 evrov.

LAS Pri dobrih ljudeh 2020

Dne 8. 8. 2019 je bil objavljen 2. javni poziv za pridobitev sredstev iz ESRR. Skupaj je bilo razpisanih 253.840,86 evrov. Skupaj so bili v letu 2020 potrjeni in odobreni s strani MGRT-ja 3 projekti v skupni vrednosti 278.842,09 evrov, od tega je skupna vrednost ESRR (sofinanciranih) sredstev 199.761,85 evrov. V letu 2021 sta bila zaključena in izplačana dva projekta, v skupni vrednosti 127.401,79 evrov.

V okviru 2. javnega poziva za pridobitev sredstev iz EKSRP, ki je bil objavljen 13. 2. 2019, je bilo razpisanih 356.149,31 evrov, s strani AKTRP (Agencije za kmetijske trge in razvoj podeželja) je bilo potrjenih 10 projektov, 9 v letu 2019 in 1 v letu 2020. Skupna vrednost sredstev je 474.518,15 evrov, od tega je skupna vrednost sofinanciranja 319.000,46 evrov. V letu 2021 je bilo zaključenih 9 projektov, ki so bili izplačani v istem letu. Skupna vrednost izplačil v letu 2021 je bila 266.029,82 evrov.

V okviru 3. javnega poziva za pridobitev sredstev iz EKSRP, ki je bil objavljen dne 24. 9. 2020, je bilo razpisanih 621.340,01 evrov iz EKSRP-ja. S strani AKTRP (Agencije za kmetijske trge in razvoj podeželja) so bili v letu 2021 potrjeni 4. projekti. Skupna vrednost vseh sredstev je 648.977,05 evrov, od tega je skupna vrednost sofinanciranja 421.503,90 evrov.

LAS Prlekija

V letu 2021 sta bila izvedena 2 javna poziva, eden v okviru sklada EKSRP in eden v okviru sklada ESRR. V okviru sklada ESRR je bil 16. 11. 2021 zaključen 8. javni poziv, ki se zaradi postopkov ni zaključil v istem letu. V okviru poziva smo prejeli 17 vlog projektov v skupni vrednosti 754.299,76 evrov (sredstva ESRR). V letu 2021 smo zaključili 6. javni poziv, ki je bil objavljen v letu 2020. V sklopu poziva smo potrdili 14 projektov v skupni vrednosti 495.549,08 evrov (sredstva ESRR). V tem programskem obdobju so bili do konca leta 2021 na ravni LAS Prlekija v okviru sklada ESRR izvedeni in zaključeni 3 javni pozivi in potrjenih 30 projektov v skupni vrednosti 991.929,97 evrov (sredstva ESRR).

V okviru sklada EKSRP je bil 2. 9. 2021 objavljen 7. javni poziv, na katerega pa zaradi specifičnih razpisnih zahtev ni prišla nobena vloga. V letu 2021 se je zaključil 5. javni poziv objavljen v letu 2020. V sklopu poziva smo potrdili 16 projektov v skupni vrednosti 548.331,67 evrov (sredstva EKSRP). V tem programskem obdobju so bili na ravni LAS Prlekija v okviru sklada EKSRP izvedeni 3 javni pozivi in potrjenih 35 projektov v skupni vrednosti 1.175.783,23 evrov (sredstva EKSRP).

POMEMBNE TEŽAVE

pri izvajanju RRP in sprejeti ukrepi za njihovo odpravo

Izhodišče 2016

Glavni cilj Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014-2020 (OP) je **zmanjšanje razvojnih razlik med regijami**, vendar Izvedbeni načrt operativnega programa (INOP) temu cilju na področju aktivnosti dogovora za razvoj regije ni sledil, saj so pravice porabe bile razdeljene po posameznih resorjih, pristojno ministrstvo MGRT, pa pravic porabe za sredstva v okviru dogovorov za razvoj regije, ni imelo.

Leto 2017

To je tudi razlog aktivnejšega pristopa akterjev k reševanju nastale problematike in iskanju sredstev za izvedbo dogovorov za razvoj regij v letu 2017, ki je rezultiral z objavo Drugega povabila za dogovor za razvoj regij v mesecu novembru. V okviru drugega povabila je na razpolago skupaj za obe kohezijski regiji 418,86 mio evrov sredstev evropske kohezijske politike, od tega za Kohezijsko regijo Vzhodna Slovenija 285,50 mio evrov in Kohezijsko regijo Zahodna Slovenija 133,36 mio evrov.

Leto 2018

Podpisan Dogovor za razvoj Pomurske razvojne regije vsebuje 19 regijskih projektov v skupni vrednosti sofinanciranja (sredstva EU + SLO udeležba) 41.281.704,75 evrov. Skupna vrednost vseh projektov regije je 53.556.257,48 evrov.

Leto 2019

Do konca leta 2019 so bile na posredniško telo (resorno ministrstvo) oddane tri vloge za neposredno potrditev operacije (NPO) za projekte iz podpisanega dogovora za razvoj regije.

Leto 2020

Do konca leta 2020 je bilo na posredniško telo (resorno ministrstvo) oddanih štirinajst (14) vlog za neposredno potrditev operacije (NPO) za projekte iz dogovora za razvoj regije. V letu 2020 sta se začela izvajati dva projekta.

Leto 2021

Preostali vloge za NPO (na PN 4.4. Spodbujanje multimodalne urbane mobilnosti) sta bili oddani v letu 2021.

Do konca meseca julija so bile izdane odločitve o podpori operaciji za vse projekte iz dogovora za razvoj regije.

Do konca leta 2021 je bilo zaključenih 5 projektov (4 projekti poslovnih con in 1 projekt kolesarske povezave).

V izvajanju v letu 2022 je tako 11 projektov, od tega 3 projekti poslovnih con in projekt podpornega okolja, 5 projektov kolesarskih povezav in 2 projekta nadgradnje vodovodnega sistema.

Z aktivnim spremljanjem izvajanja projektov nadaljujemo tudi v letu 2022.

Pomurje je po stopnji razvitosti (161,8) tudi v aktualni finančni perspektivi 2014-2020 na zadnjem mestu med vsemi slovenskimi regijami, pri čemer se je razvojni zaostanek oz. razkorak med pomursko regijo in predzadnjo regijo po razvitosti, v tem obdobju (na pram 2007-2013) še povečal.

Vprašanja glede razvojnega preboja naše regije smo tako odprli že v mesecu oktobru 2018, ko smo izvedli uvodno regijsko razvojno konferenco, s katero se je pričel postopek priprave novega regionalnega razvojnega programa (RRP) regije za novo programsko obdobje 2021-2027.

Temu je sledil niz delavnic oz. premišljevalnic z regijskimi deležniki, kompetentnimi sogovorniki in z vključevanjem splošne javnosti v luči strateškega razmisleka o prihodnjem razvoju naše regije, ki se je nadaljeval tudi v letu 2019. Na podlagi tega je bil pripravljen osnutek strateškega dela RRP Pomurje 2021-2027, ki smo ga konec leta 2019 posredovali na MGRT.

V letu 2020 smo posebno pozornost namenili programskemu delu priprave RRP, tj. naboru regijskih projektov za vključitev v RRP in aktualizaciji strateškega dela RRP 2021-2027. Osnutek RRP 2021-2027 smo v mesecu decembru 2020 posredovali na MGRT.

V letu 2021 smo dopolnjevali in usklajevali osnutek RRP 2021-2027 v skladu z Uredbo o regionalnih razvojnih programih in ga do roka (tj. 30.10.2021) posredovali na MGRT, v usklajevanje z razvojnimi politikami in cilji države.

Z razmišljanjem zazrtim v prihodnost naše regije aktivno nadaljujemo tudi v letu 2022.

Pripravila: Sabina Potočnik Magdič

Strokovna sodelavka:

Odgovorna oseba: Bojan Kar

Direktor RCMS:

